17/03/2021

«Η Γυναίκα στην Επανάσταση του 1821»

/ Ελλάδα 1821 - 2021

Ο πόνος, τα βάσανα, ο ηρωισμός και η προσφορά των γυναικών στον αγώνα αναδύονται στην έκθεση «Η Γυναίκα στην Επανάσταση του 1821» που φιλοξενεί το Ίδρυμα Θεοχαράκη από τις 23 Μαρτίου.

Το φιλελληνικό πνεύμα και η έντονη γυναικεία παρουσίαστα χρόνια της Επανάστασης, καθώς και στην πρώτη περίοδο του νεοσύστατου ελληνικού κράτους προσεγγίζονται στην έκθεση μέσα από 80 επιλεγμένα έργα ζωγραφικής, πορσελάνινων αντικειμένων και ρολογιών του 19ου αιώνα που προέρχονται από την περίφημη συλλογή Μιχάλη και Δήμητρας Βαρκαράκη (ένα μεγάλο μέρος της με τίτλο «Καλλιτεχνικές εκδοχές του Φιλελληνισμού» είχε παρουσιαστεί το 2015 στο Ίδρυμα Θεοχαράκη).

Η επιμελήτρια της έκθεσης, δρ. Ιστορίας της Τέχνης, Φανή Μαρία Τσιγκάκου, επισημαίνει μεταξύ των άλλων: «Τα φιλελληνικά έργα που επιλέξαμε για την έκθεση είναι εμπνευσμένα αποκλειστικά από τις Ελληνίδες που έδρασαν κατά την κρίσιμη αυτή περίοδο της Νεοελληνικής ιστορίας. Κατά τη διάρκεια της Ελληνικής

Επανάστασης του 1821 οι γυναίκες διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο εμψυχώνοντας τους άνδρες, παίρνοντας μέρος στις μάχες, ενώ εμφύσησαν στα παιδιά τους την αγάπη για την πατρίδα και το αγωνιστικό πνεύμα απέναντι στον κατακτητή.

Οι δραματικές λεπτομέρειες στον ευρωπαϊκό τύπο για τις κακουχίες των γυναικόπαιδων, για τις αρπαγές και για την τύχη των αιχμαλώτων γυναικών προκαλούσαν δάκρυα στους αγωνιστές. Στο έργο με τον τίτλο «Ελληνίδες στο σκλαβοπάζαρο», του Stanislas-Henri-Benoit Darondeau, αποτυπώνονται με συγκλονιστική αμεσότητα ο εξευτελισμός και η απόγνωση της κοπέλας στα χέρια του τρομαχτικού δουλέμπορου. Τη βίαιη αρπαγή μιας Ελληνίδας αναπαριστά η ελαιογραφία της Γαλλίδας Louise Vallot. Την ίδια θεματική αποτυπώνουν αρκετά αντικείμενα, όπως για παράδειγμα ρολόγια, πιάτα, βάζα κ.ά. Μετά το τέλος του επαναστατικού αγώνα και τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους εξακολουθούν να εμφανίζονται «Ελληνίδες» στις ευρωπαϊκές αίθουσες εκθέσεων, αλλά δίχως την παραμικρή νύξη στις τραγικές στιγμές που βίωσαν. Οι μετα-επαναστατικές «Ελληνοπούλες» είναι ανέμελες και ποζάρουν με χάρη και ευγένεια, ντυμένες με περίτεχνες ενδυμασίες και πλούσια κοσμήματα, σε ελαιογραφίες και διάφορα αντικείμενα. Επισημαίνουμε ότι, προς τα μέσα του αιώνα, όταν -στο πλαίσιο του ευρέως διαδεδομένου «Ανατολισμού» Orientalisme – το ενδιαφέρον των καλλιτεχνών θα στραφεί προς μια εικονογραφία περισσότερο εξωτική, οι «Ελληνοπούλες» αναπαριστάνονται με προκλητικά, αιθέρια ενδύματα, όπως η αυτάρεσκη Ελληνίδα που παίζει λαγούτο, του Charlemagne-Oscar Guet. Μια Ελληνοπούλα σε ιδιαίτερα αισθησιακή πόζα βλέπουμε σε ελαιογραφία του Giacomo Marastoni, ενώ οι Ελληνίδες στο Χαρέμι που αναπαριστάνονται στα βάζα έχουν μεταμορφωθεί, επιτυχώς, σε χαριτωμένες οδαλίσκες».

Ο συλλέκτης, Μιχάλης Βαρκαράκης χαρακτηριστικά αναφέρει: «Με την εικαστική εικονογραφία υμνήθηκαν τα πάθη, ο ηρωισμός, η αγάπη για την ελευθερία, η λεβεντιά των παλληκαριών και η ομορφιά των Ελληνίδων. Πιστεύω πως η φιλελληνική εικαστική τέχνη έχει τις εξής ιδιαιτερότητες: μοναδικότητα στο παγκόσμιο καλλιτεχνικό γίγνεσθαι, είναι πάντοτε θετική για την Ελλάδα και εμπεριέχει τα μηνύματα του χριστιανισμού και του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού (αρχαιολατρεία). Το τελευταίο αποτελεί ιδιαίτερο κίνητρο της συλλογής που είναι ο ερχομός των έργων αυτών (από την Ευρώπη που παρήχθησαν) στην Ελλάδα, διότι έγιναν με κύριο σκοπό να βοηθήσουν τους νεότερους Έλληνες να αναστήσουν την πατρίδα τους. Είναι ευνόητο ότι η φιλελληνική καλλιτεχνική δημιουργία αποτελεί τμήμα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και πρέπει να βρίσκεται στα μουσεία της Ελλάδας. Με τη συλλογή αυτή, πιστεύω ότι η οικογένεια μου κι εγώ εκπληρώσαμε μέρος του χρέους που έχουμε όλοι οι Έλληνες

προς την πατρίδα, έχοντας το δικαίωμα να καυχόμαστε πως είμαστε απόγονοι ενός ένδοξου γένους».

Η έκθεση πραγματοποιείται στο πλαίσιο των δράσεων της Πρωτοβουλίας ’21, των 16 Ιδρυμάτων, για τον εορτασμό της επετείου των 200 χρόνων από την Επανάσταση.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ